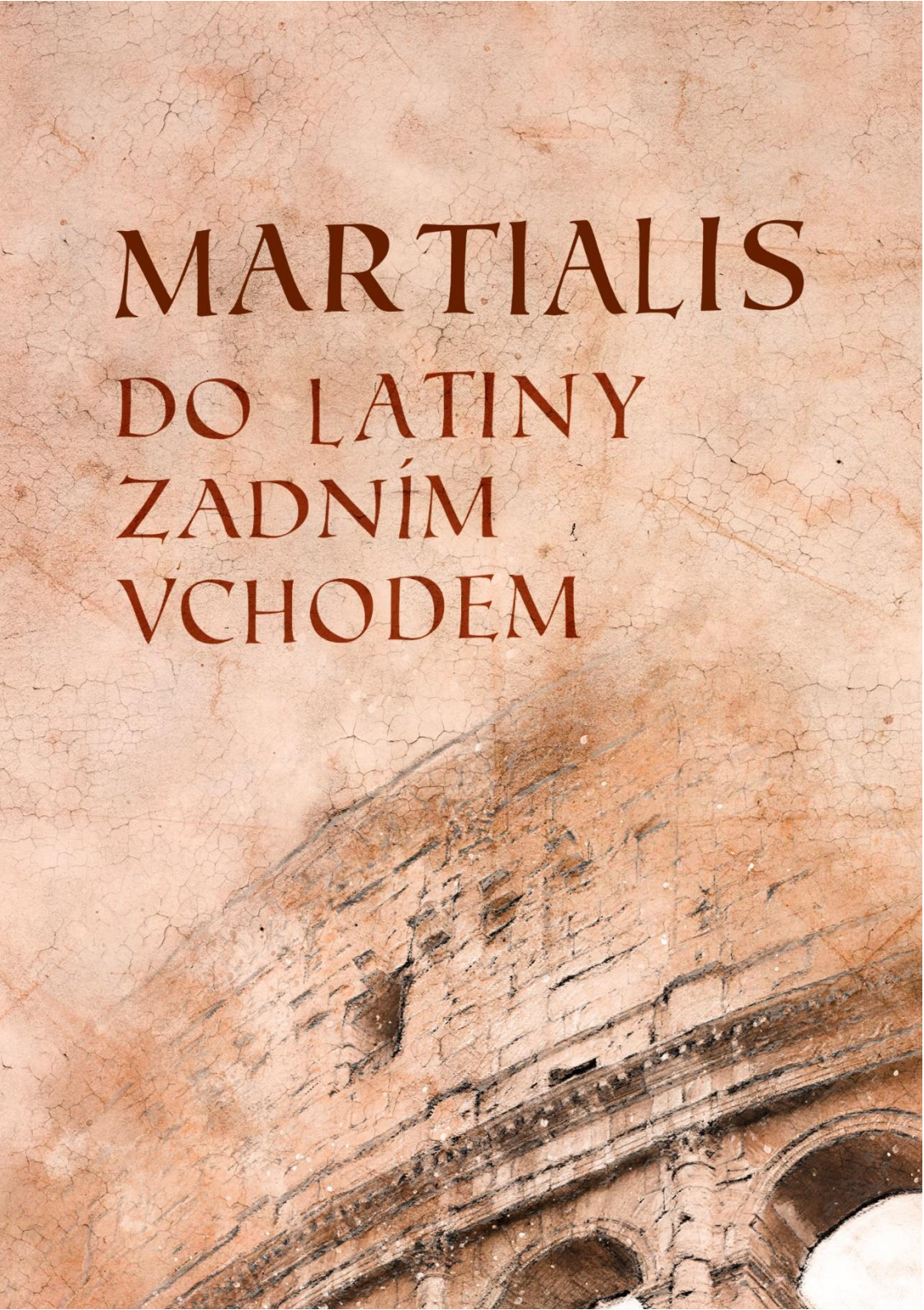

MARTIALIS
DO LATINY
ZADNÍM
VCHODEM

MARTIALIS

Do latiny zadním
vchodem

Marcus Valerius Martialis

Přeložil: Jindřich Zapletal

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,

představuji vám soubor zhruba stovky děl antického epigramatisty Martiala s českými překlady. Marcus Valerius Martialis (asi 43-102 n.l.) strávil celou svou tvůrčí dráhu v Římě mj. jako chránnec císaře Domitiana. Z jeho tvorby se dochovalo přes třináct set epigramů, které jsou známé zejména svým barvitým líčením římského sexuálního života, popřípadě svým očitým svědectvím hrůzných scén z her při otevření Kolosea. Martialis je považován za jednoho z nejlépe zdokumentovaných představitelů tzv. stříbrného období římské kultury, za pokračovatele Catullova, za kolegu Juvenala, a za protiváhu Horatia nebo Vergilia.

Překlady Martialových děl jsou v mezinárodním měřítku celým latinickým odvětvím. V češtině doposud existoval jediný moderní překlad z pera Radovana Krátkého (Posměšky a jízlivosti, SNKLU 1965), který převyprávěl velké množství epigramů v často velmi volném tónu. V této knize nabízím alternativu se zachováním původní zkratkovité formy a nevybíravého vyjadřování, se zahrnutím mnoha epigramů, kterým se Radovan Krátký s ohledem na kontext své doby musel vyhnout. Vycházel jsem z latinského znění a standardního číslování z knihy *Corpus Poetarum Latinorum*, která byla vydána nákladem G. Bella a synů v Londýně 1905. Rozhodl jsem se pro prezentaci s latinským textem, aby ti z čtenářů, kteří jsou znalí tohoto klasického jazyka, nebyli připraveni o potěšení z kritiky a z pokusů o alternativní překlady.

Jako poslední doušku přidávám to, co latiníci dobře vědí, ale co běžnému publiku není vždy o klasické poezii známo. Tato kniha

není vhodná jako četba pro děti ani jinak snadno zranitelné osoby. Autor při skládání svých epigramů nebral ohled na to, jak se může vyvinout mezilidský takt v tisíciletích po jeho smrti. Jeho díla jsou svědectvím o jeho době, v tom spočívá jejich hodnota, a tuto hodnotu jsem se pokusil předat čtenáři bez dodání zkreslující ochranné vrstvy.

Tato kniha by nevznikla bez povzbuzování od Šárky Lukasové, které tímto tento můj skromný příspěvek do fondu české literatury věnuji.

Jindřich Zapletal

HETERO

3.86

Ne legeres partem lascivi, casta, libelli,
praedixi et monui: tu tamen, ecce, legis.
sed si Panniculum spectas et, casta, Latinum,
(non sunt haec mimis improbiora,) lege.

Ač jsem tě před méně mravnou částí knihy varoval
Přesto tě tu, cudná, vidím, přesně jak jsem předvídal³
Jestli se ti žluč nehnula z představení Latina a Pannicula
(Můj verš není sprostší mima,) v tom případě, jen čti dál

8.53

Formissima quae fuere vel sunt,
sed vilissima quae fuere vel sunt,
o quam te fieri, Catulla, vellem
formosam minus aut magis pudicam!

Ženy nebylo a není krásnější
Běhny nebylo a není smilnější
Dopřej, Catullo, sluchu mé žádosti:
Buď méně krásy nebo víc cudnosti

Das Parthis, das Germanis, das, Caelia, Dacis,
 nec Cilicum spernis Cappadocumque toros;
 et tibi de Pharia Memphiticus urbe fututor
 navigat, a rubris et niger Indus aquis;
 nec recutitorum fugis inguina Iudaeorum,
 nec te Sarmatico transit Alanus equo.
 qua ratione facis, cum sis Romana puella,
 quod Romana tibi mentula nulla placet?⁴

Děláš to s Parthy i s Germány, s Dáky
 S kappadokijskými leháš si taky
 Z Pharosu tvůj amant egyptský plachtí
 Po Rudém moři se černý Ind pachtí
 Alanův sarmatský kůň zná tvá vrátka
 Židova obrízka není ti krátká
 K ptaní to, Římanko Caélie, svádí
 Co ti to na římských penisech vadí?

2.31

Saepe ego Chrestinam futui. det quam bene quaeris?
supra quod fieri nil, Mariane, potest.

Té to peru do těla
Co se do ní vejde
Co Chrestina nedělá
To, Mariane, nejde

4.13

Nulli, Thai, negas; sed si te non pudet istud,
hoc saltem pudeat, Thai, negare nihil.

Neodmítneš prach nikoho
Když ti není stydno z toho
Styd' se, Thaido, o to víc
Neodmítneš že prach nic

4.50

Quid me, Thai, senem subinde dicis?
nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

Je dost drzé na štětku
Nadávat mi do dědků
Na to tvoje pokouření
Nikdo, Thaido, starý není

1.94

Cantasti male, dum fututa es, Aegle.
iam cantas bene; basianda non es.

Pělas píseň šakalí
Když tě, Aegle, šukali
Ted' když sladší notu máš
Polibků se nedočkáš

2.50

Quod fellas et aquam potas, nil, Lesbia, peccas.
qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

Máš dobrý zvyk, Lesbie
Kuřbu vodou zapíjet
Orgán třeba bez debat
Po úkonu splachovat

2.73

Quid faciat volt scire Lyris: quod sobria: fellat⁵.

Lyris hoří zvědavostí

Co vyvádí v opilosti

To samé, co za střízliva

Saje pyje jako divá

12.25

A latronibus esse te fututam
dicis, Saenia: sed negant latrones.

Básníš nám o loupežnících

Prý tě měli ošukat

Přeptal jsem se, Saénie

Nechtějí se k tomu znát